

DN.se En utskrift från Dagens Nyheters nätupplaga, DN.se, 2011-08-15 17:15:25

Artikeln ursprungsadress: <http://www.dn.se/kultur-noje/debatt-essa/henrik-arnstad-partisk-nazistutredning-silvias-forsok-att-rentva-sin-far-ger-int>

Henrik Arnstad: Partisk nazistutredning. Silvias försök att rentvå sin far ger inte svar på de allvarligaste frågorna.

Publicerad 2011-08-11 09:27

Hovet presenterar nu sin egen "utredning" om drottningens Silvias fader, den tyske nazisten Walther Sommerlath. Detta efter en lång rad av avslöjanden angående Sommerlaths förlutna. Såsom aktiv nazist – han blev partimedlem i Brasilien 1934 – flyttade Walther Sommerlath mot slutet av 1930-talet hem till Tyskland, där han deltog i ariseringen av den tyska ekonomin. Sommerlath övertog en tekniskt högtstående fabrik med 40 anställda från dess rättmätige judiske ägare, som tvingades fly Tyskland.

Allt detta har avslöjats av historikern Mats Deland i TV 4 och hovets egna uppgifter dementerar inte Delands fakta. Vad som är nytt är den vinkling som Sommerlaths insats för att göra Tredje riket "judefritt" nu får i medierna, utifrån hovets beställningsverk. Det heter att Sommerlath "hjälpde en judisk affärsman att fly". Den judiske fabriksägaren övertog framför allt en kaffeplantage i Brasilien, via Sommerlath. Det gav fabriksägaren möjlighet till brasilianskt inresetillstånd. Men tolkningen att detta är en "hjälp att fly" förutsätter att en brasiliansk kaffeplantages värde mot slutet av 1930-talet motsvarade en högteknologisk fabrik i det världsledande Tyskland. Så var inte fallet. Fabriken hade 58 000 riksmark enbart i eget kapital och gjorde en vinst på tio procent årligen. Kaffeplantagens värde uppskattas i "undersökningen" till mindre än hälften av detta belopp. Vid överlåtelse 1941 – till Walther Sommerlaths svåger (!) – erhöles enbart motsvarande dryga 10 000 riksmark.

Den tyska fabriken hade däremot framtiden för sig, då Walther Sommerlath under kriget kunde tjäna pengar på den tyska krigsmaterielproduktionen. Synsättet (att detta är en "hjälp" åt en jude) förefaller – minst sagt – osannolikt. I stället bör nazisten Walther Sommerlaths agerande förstås i sammanhanget av hur Nazi-Tyskland ansträngde sig för att bli kvitt "den judiska ohyran", innan Förintelsen startade 1941. Det var emigration som gällde. Judarna skulle drivas ut ur landet. Problemet var att utlandet vägrade ta emot judarna, inte minst eftersom de av tyska staten avkrävdes på alla sina pengar inför emigration. Genom att förse den judiske fabriksägaren med en kaffeplantage kunde nazisten Sommerlath bidra till att göra Tyskland "judefritt" samtidigt som han själv berikade sig med en framstående fabriksanläggning. Detta utgjorde inget hjältemod. Det innebar inte att Sommerlath "hjälpde en judisk affärsman". Tvärtom.

Drottningens och hovets "utredning" var aldrig tänkt som en opartisk kommission. Den var ett beställningsverk, tänkt att skapa rubriker som rentvår Sveriges drottningens fader. Placeringen av "utredningen" är dessutom strategisk, via utvald journalist som i utbyte mot exklusivitet snällt publicerar drottningens version utan besvärliga följdfrågor. Framför allt saknar vi svaret på den allvarligaste av dessa: Varför dessa ständiga försök att förminska och försvara kungens och drottningens nazistiska ursprung? Vad är det som gör det så svårt att yttra det självklara? Varför kan inte drottningen helt enkelt säga att "jag älskade min pappa – men nazisten Walther Sommerlath är en person jag avskyr och skäms för"?

Henrik Arnstad
kulturdebatt@dn.se

Foto: Swedish Royal Court/AP Silvia och Walther Sommerlath.

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.

